

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****AHMET URHAN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2014/13961
Karar Tarihi : 9/10/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Ömer MENCİK
Başvurucu : Ahmet URHAN
Vekili : Av. Gülizar TUNCER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yasal kurumlarla olan ilişkisinin ve bu yasal kurumların düzenledikleri etkinliklere katılmanın terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetinde delil olarak kullanılması nedeniyle başvurucunun örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca tabii hâkim ilkesine aykırı olarak kurulmuş olup bağımsız ve tarafsız olmayan özel yetkili bir mahkemede uzun sayılacak bir sürede yargılananın yapılmış olması ve soruşturma sürecinde masumiyet karinesine aykırı uygulamalarda bulunulması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği ileri sürülmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/8/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1985 doğumlu olup olayların meydana geldiği tarihte Hatay'da ikamet etmektedir.

10. Adana Cumhuriyet Başsavcılığınca başvurusunun da aralarında bulunduğu bazı kişiler hakkında Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP) terör örgütüne üye oldukları gerekçesiyle soruşturma başlatılmıştır. MLKP terör örgütü 1970'li yıllarda kurulan ve Marksist Leninist ilkelere dayalı komünist bir sistem kurmak amacıyla mevcut anayasal düzeni silah zoruyla yıkmayı hedefleyen bir terör örgütüdür. Bu örgüt, kurulduğu yıllardan 12 Eylül askeri darbesine kadar hedefini gerçekleştirmek için birçok silahlı eylemde bulunmuş; bu silahlı eylemlerini 12 Eylül askeri darbesinden sonra da zaman zaman devam ettirmiştir.

11. Anılan soruşturma kapsamında başvuru, dört gün gözaltında tutulduktan sonra 25/9/2006 tarihinde serbest bırakılmıştır. Cumhuriyet savcısı 15/11/2006 tarihli iddianamesi ile başvurusunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir.

12. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 19/2/2008 tarihinde, başvurusunun terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine hükmetmiştir. Mahkeme, gerekçeli kararına başvurusunun da aralarında bulunduğu sanıklar hakkında yapılan soruşturma ve kovuşturmanın hangi sebeplere dayandığına ilişkin arka plan açıklaması yaparak başlamıştır. Yapılan arka plan açıklaması şu şekildedir:

"MLKP silahlı terör örgütüne yönelik olarak ülke genelinde yapılan operasyonlarda ele geçen örgütsel dökümanlar irdelendiğinde, örgütün dernek, sendika, vakıf, çeşitli gazete ve dergiler aracılığıyla [...] propagandasının yapıldığı; çeşitli faaliyetler yapıldığı, bunların örgütün merkez komitesi tarafından yönetildiği, Hatay'da faaliyet gösteren ESP [Ezilenlerin Sosyalist Platformu] ve SGD'nin [Sosyalist Gençlik Derneği] de MLKP terör örgütünün uzantısı olarak faaliyet yürüttüğü, bu oluşumların 2005, 2006 yıllarında 21 Mart Nevruz ve 1 Mayıs işçi bayramı kapsamında etkinlikler yapıp, pankartları astıkları, örgüt ve çatışmalarda ölen örgüt üyeleri lehine sloganlar atıp, cenaze törenleri düzenledikleri ve bu eylemleri SGD ve ESP çatısı altında yaptıkları...

Emniyet Genel Müdürlüğünden MLKP'nin SGD ve ESP ile ilgili irtibata dair göndermiş olduğu 66 sayfa bilgi formu incelenmesinde; MLKP terör örgütünün tüzüğünde; örgütün çizgisi ve kararları doğrultusunda faaliyet gösterecek yerel örgütler oluşturacağı ve bu oluşumların MLKP çizgisinde çeşitli yayınlar çıkarabileceği, legal alanda söz konusu oluşumları vasıtasıyla sempatican kadrolarını şuurlandırarak propaganda çalışmalarını yapacaklarının belirlendiği, bu amaç doğrultusunda örgüte yönelik operasyonlarda ele geçirilen örgütsel dökümanların tüzükte belirtildiği şekilde legal alanlarda faaliyet yapıldığı, bu çalışmaların yazılı ve görsel basında, sendikalarda dernek ve vakıflarda, sanat ve kültür evlerinde yoğunlaştığı, bunların başında SGD, ESP, EKD, Atılım Gazetesi, Dayanışma Gazetesi, Sanat ve Hayat Gazetesi gibi oluşumların olduğu. Bu oluşumlardan özellikle SGD ve ESP'nin eylem ve stratejilerinde kullanılan temaların, temaların işleyiş tarzı ve zamanlamasının MLKP ile paralellik ve eş zamanlılık gösterdiği, MLKP terör örgütü içerisinde eylem ve faaliyet gösterirken güvenlik güçleri ile çatışmaya girip ölen yada cezaevlerinde ölüm oruçlarına girerek burada ölen örgüt mensuplarını şehit olarak

nitelendirip, sahip çıktıkları, SGD ve ESP'ye yönelik yapılan operasyonlarda ele geçen dökümanların MLKP terör örgütüne ait dökümanlar olduğu.; SGD'nin MLKP'nin gençlik yapılanması olan KGÖ (Komünist Gençlik Örgütü) nin legal bir oluşumu ve derneği olup, Gençlik üzerinde çalışma yaptığı, derneğin asıl amacının şahısları önce SGD üyesi yapmak daha sonra da ESP ye aktarmak, bu aşamadan sonra da MLKP terör örgütünün illegal yapılanması olan FESK (Fakirlerin ve Ezilenlerin Silahlı Kuvvetleri) MLKP/KGÖ (MLKP Komünist Gençlik Örgütü) ve Kürdistan örgütü içerisinde silahlı faaliyet göstermek üzere yapılanmaya yönelik olduğu ve bu oluşumların MLKP terör örgütünün legal yapılanmaları olduğu..."

13. Kararda, arka plan açıklamasından sonra başvurunun eylemlerine ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu eylemler kararda şu şekilde açıklanmıştır:

"...Sanıkların bu oluşumlara gidip geldikleri ve üye oldukları, mitinglerine katılıp, MLKP örgütü ve lehine sloganların atılması, pankart taşınması eylemlerine katıldıkları böylece sanıklar Y.U., Ahmet Urhan, E.T., N.A., Ş.S., İ.T., A.N., H.A., P.S., S.T., T.Y., M.C., G.K., Ç.S., A.C.Ş., C.K. ve Y.A.'ın MLKP nin alt seksiyonu olan SGD ve ESP'nin üyeleri oldukları ve eylemleri ile 3713 sk.nun 2/2 md. de nazara alındığında sanıkların eylemlerinin sabit olduğu..."

14. Terör örgütü üyeliğinden mahkûmiyete ilişkin kararı başvurunun temyizi üzerine karar, Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından 22/4/2014 tarihinde onanmıştır.

15. Başvurucu, karardan 16/7/2014 tarihinde haberdar olmuştur.

16. Başvurucu 14/8/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

17. İlgili ulusal ve uluslararası için bkz. *Metin Birdal* ([GK] (B. No: 2014/15440, 22/5/2019, §§ 28-39) başvurusu hakkında verilen karar.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 9/10/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

1. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

19. Başvurucu; yargılamanın sekiz yıl sürdüğünü, yargılamanın bu kadar uzun sürmesinde kendisine atfedilecek bir kusurun bulunmadığını belirterek adil yargılanma hakkı bağlamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'a eklenen geçici 2. maddeye göre Anayasa Mahkemesine yapılan ve münhasıran bu maddenin yürürlüğe girdiği 31/7/2018 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla ilgili bireysel başvuruların Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu (Tazminat Komisyonu) tarafından incelenerek karara bağlanması öngörülmüştür. Anayasa Mahkemesi *Ferat Yüksel* (B. No: 2014/13828, 12/9/2018) kararında

Tazminat Komisyonuna başvuru imkânının getirilmesine ilişkin yolu ulaşılabılır olma, başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesinin bulunup bulunmadığı yönünden inceleyerek Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna varmış; başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle başvurunun kabul edilemezliğine karar vermiştir (*Ferat Yüksel*, §§ 35, 36). Mevcut başvuruda, söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Bağımsız ve Tarafsız Bir Mahkemede Yargılanma Hakkının ve Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

21. Başvurucu; tabii hâkim ilkesine aykırı olarak kurulmuş olup bağımsız ve tarafsız mahkeme niteliğinden yoksun, özel yetkili bir mahkemede yargılandığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi *Hikmet Kopar ve diğherleri* ([GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, § 109, 110, 114) kararında benzer nitelikteki şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Mevcut başvuruda, bahsi geçen karardaki ilkelerden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır.

22. Başvurucu; kolluk fezlekesinde Ezilenlerin Sosyalist Platformunun (ESP) ve Sosyalist Gençlik Derneğinin (SGD) MLKP terör örgütü ile ilişkili olduğunun belirtildiğini, kendisinin de bu örgütler içinde yer aldığı ifade edilerek soruşturmanın en başından itibaren suçlu ilan edildiğini, bu nedenle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, söz konusunu iddiasını soyut bir şekilde ileri sürmüş; başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri sunarak olaylar hakkındaki iddialarını kanıtlama ve dayanılan Anayasa hükmünün kendisine göre ihlal edildiğine dair hukuki iddialarını ortaya koyma yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Bir diğher deyişle başvuru, masumiyet karinesinin ihlaline neden olduğunu iddia ettiği söz ve açıklamaların ne şekilde masumiyet karinesinin ihlali anlamını taşıdığı hususunda açıklamalarda bulunmamıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Örgütlenme Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

24. Başvurucu, yasalara uygun olarak kurulmuş ve yasalar çerçevesinde faaliyetlerine devam eden bir dernek olan SGD ile olan ilişkisinin ve kanunlara uygun olarak gerçekleşen bir toplantıya katılmasının terör örgütü üyeliği suçunun delili olarak değerlendirilemeyeceğini ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca ikametgâhında yapılan aramada ele geçirilen belgelerin ve dijital materyallerin ağabeyine ait olduğunu ve Dayanışma dergisinde de bir görevinin bulunmadığını ileri sürmüştür.

25. Başvurucu; bu açıklamaların yanında mahkûmiyetine gerekçe yapılan SGD'nin yasal bir örgütlenme olduğunu, kendisinin de bu yasal duruma dayanarak SGD'ye üye olduğunu, kaldı ki bu yapılanmanın bireysel başvuruda bulunduğu tarihe kadar kapatılmayıp

varlığını devam ettirdiğini belirtmiştir. Mahkûmiyetine gerekçe yapılan toplantının da yasal ve barışçıl bir nitelik taşıdığını ifade eden başvuru, tüm bu nedenlerle ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

26. Bakanlık, bu şikâyete ilişkin görüş bildirmemiştir.

2. Değerlendirme

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı olmayıp, olay ve olguların hukuki nitelendirilmesini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Somut olayda başvuru, yasalara uygun olarak kurulmuş ve yasalar çerçevesinde faaliyetlerine devam eden bir örgütle olan ilişkisinin ve yasalara uygun olarak düzenlenmiş bir toplantıya katılmasının terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetinde delil olarak kullanılmalıdır. Başvuru, ikametgâhında yapılan aramada ele geçirilen belgeler ile dijital materyallerin ağabeyine ait olduğunu ve *Dayanışma* dergisinde bir görevinin bulunmadığını şikâyetinde belirtmişse de var olduğu iddia edilen bu delillerin başvuru, mahkûmiyetinde dikkate alındığı tespit edilmediğinden bu hususta ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

28. Bir örgütlenme içinde yer almanın terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyette delil olarak değerlendirmeye alınmış olması örgütlenme özgürlüğü kapsamında değerlendirilecek bir husustur. Bununla birlikte örgütlerin düzenlemiş oldukları toplantılara katılma şeklindeki eylemlerin terör örgütüne üye olmak suçundan mahkûmiyette delil olarak değerlendirmeye alınmış olması da toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ışığında, Anayasa'nın 33. maddesi çerçevesinde ve örgütlenme özgürlüğü kapsamında ele alınmalıdır. Dolayısıyla mevcut başvuru, çözümlenmesinde, söz konusu özgürlüğün kullanımından ibaret olduğu ileri sürülen eylemlerin başvuru, terör örgütü üyesi olma suçundan mahkûmiyetinde delil olarak kullanılmasının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konulup konulmadığı değerlendirilecektir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

29. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvuru, bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

30. Bireysel başvuru yolunda Anayasa Mahkemesinin görevi bir yargılamanın sonucu itibarıyla adil olup olmadığını değerlendirmek değildir. Bu doğrultuda bir ceza yargılamasında isnat edilen suçun sübuta erip ermediği veya toplanan delillerin suçun sübutu için yeterli olup olmadığı meselesi, ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin ilgi alanı dışındadır (*Yılmaz Çelik* [GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, § 45).

31. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, *Metin Birdal* (aynı kararda bkz. § 48) kararında; kişilerin anayasal hak ve özgürlükler kapsamında kalan faaliyetlerinin mahkûmiyet kararlarında delil olarak kullanılmasının bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükler

üzerinde caydırıcı etki yaratabileceğini, dolayısıyla bu konunun Anayasa Mahkemesinin ilgi alanında kaldığını ifade etmiştir.

32. Bu nedenle somut olayda başvurunun örgütlenme özgürlüğü kapsamında kalan eylemlerinin terör örgütü üyeliğinin delili olarak kabul edilmesiyle başvurunun söz konusu hakkına bir müdahalede bulunulduğu kabul edilmiştir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

33. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 33. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

34. Sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülmeye, Anayasa'nın 33. maddesinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

35. Müdahaleye dayanak olan 2/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesi ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. ve 314. maddelerinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

36. Başvuruya konu müdahalenin Anayasa'nın 33. maddesinde yer alan millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması meşru amaçları kapsamında kaldığı anlaşılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Demokratik Toplumda Örgütlenme Özgürlüğünün Önemi

37. Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kendilerini temsil eden kolektif bir oluşum içinde bir araya gelme özgürlüğünü ifade etmekte olup bu özgürlük bireylere topluluk hâlinde siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirme imkânı sağlamaktadır. Örgütlenme özgürlüğünün temeli, hiç kuşkusuz ifade özgürlüğüdür. İfade özgürlüğü düşüncüyü korkmadan, engellenmeden açıklama ve yayma özgürlüğünün yanı sıra bu düşünceler çerçevesinde örgütlenme, kişi toplulukları oluşturma hakkını da kapsamaktadır. Demokrasilerde vatandaşların bir araya gelerek ortak amaçları izleyebileceği örgütlerin varlığı sağlıklı bir toplumun önemli bileşenidir (*Tayfun Cengiz*, B. No: 2013/8463, 18/9/2014 §§ 30-32; *Hint Aseel Hayvanları Koruma ve Geliştirme Derneği ve Hikmet Neğuç*, B. No: 2014/4711, 22/2/2017, §§ 41, 42; *Ahmet Parmaksız [GK]*, B. No: 2017/29263, 22/5/2019, §§ 70-72).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygun Olması

38. Temel hak ve özgürlüklerin korunması altında bulunan bir eylemin terör örgütüne üye olma suçunun mahkûmiyetinde delil olarak kullanılması suretiyle temel hak ve özgürlüklere yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklere uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (zorunlu toplumsal ihtiyaç testine ilişkin açıklamalar için bkz. *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 51, 53-55, 57; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 68; *Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45-46; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

(c) Terör Örgütü Üyeliği Suçu Bağlamında Yarışan Değerler Arasında Denge Kurulması

39. Terör örgütüne üye olma suçu, üye ve hatta örgüt henüz bir suç işlememiş olsa dahi örgütün toplum için yarattığı tehlikeyi cezalandıran ve bu yönüyle bir yandan da örgüt faaliyetleri kapsamında suç işlenmesini engelleme amacı taşıyan bir suç türüdür (*Metin Birdal*, §§ 60- 61).

40. Bireysel başvuru yolunda Anayasa Mahkemesinin görevi bir yargılamanın sonucu itibarıyla adil olup olmadığını değerlendirmek değildir. Dolayısıyla başvurucu hakkında isnat edilen terör örgütünün üyesi olma suçunun sübuta erip ermediği veya toplanan delillerin suçun sübutu için yeterli olup olmadığı meselesi, ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin ilgi alanı dışındadır (*Metin Birdal*, § 47; ayrıca bkz. *Yılmaz Çelik*, § 45; krş. *Ferhat Üstündağ*, § 65). Bundan başka bir ceza yargılamasında hangi delillerin hükme esas alınabileceği meselesi de esas itibarıyla Anayasa Mahkemesinin görev alanının dışındadır (Türk ceza hukuku uygulamasına ilişkin bazı değerlendirmeler için bkz. *Metin Birdal*, §§ 67-71).

41. Bir kişinin henüz başka bir suç işlemeyen yalnızca terör örgütüne üye olması nedeniyle cezalandırılabilmesi için yargılama makamlarının o kişinin terör örgütüyle olan bağlarını ortaya koyması gerekir. Henüz ceza kanunlarında tanımlanan bir suçu işlememiş olsa bile bir terör örgütü ile *örgüt üyeliği* olarak kabul edilecek kuvvette bir bağın varlığının araştırılması bireylerin sahip olduğu fikirlerin, bağlı oldukları toplumsal grupların ve ideolojilerinin, davranışlarının anlamlarının ve bunların altında yatan saiklerin de değerlendirilmesini gerektirebilir. Böyle bir değerlendirmenin örgütlere üye olmak, toplantılara katılmak veya düşünce açıklamaları yapmak gibi kişilerin anayasal haklar kapsamında koruma altında bulunan eylemlerini de kapsadığı durumlarda başta ifade, örgütlenme, din ve vicdan özgürlükleri ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı olmak üzere temel haklar üzerinde ciddi bir baskı oluşturabilecek potansiyele sahip olduğu açıktır (*Metin Birdal*, §§ 63, 64).

42. Kişilerin anayasal hak ve özgürlükler kapsamında kalan faaliyetlerinin terör örgütünün üyesi olmak suçundan verilen mahkûmiyet kararlarının delili olarak kullanılmasının temel haklar üzerinde yaratacağı caydırıcı etki nedeniyle -devletin toplumu terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı korumak şeklindeki pozitif yükümlülüğünün bir sonucu olarak- insanların terörsüz bir ortamda yaşama hakkı ile bu süreçte bireylerin potansiyel olarak etkilenebilecek temel hakları arasında adil bir denge kurulmalıdır (*Metin Birdal*, § 65).

43. Söz konusu dengenin sağlandığının kabul edilebilmesi için derece mahkemelerinin kişilerin anayasal hak ve özgürlükler kapsamında kalan faaliyetlerini terör örgütünün üyesi olma suçundan verilen mahkûmiyet kararlarında delil olarak kullanılmalarının zorunlu bir ihtiyacı karşıladığını göstermeleri gerekir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin benzer başvurulardaki denetimi temel haklara bu şekilde yapılan müdahalenin zorunlu bir ihtiyacı karşıladığının ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilip gösterilemediği ile sınırlı olacaktır (*Metin Birdal*, § 72).

44. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, mevcut başvuruda örgütlenme özgürlüğüne yapılan müdahalenin gerçekten *toplumsal bir ihtiyaca* cevap verip vermediği sorusuna cevap bulacaktır.

45. Somut olayda, başka bir soruşturma kapsamında elde edilen dijital materyallerdeki bilgi ve belgelerden yola çıkılarak başvuru ile diğer bazı kişiler hakkında MLKP terör örgütüne üye oldukları gerekçesiyle soruşturma başlatılmış; ilk derece mahkemesi süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gösterdiği kabul edilen eylem ve davranışlarıyla şiddeti ve demokratik olmayan yöntemleri benimseyen başvuru MLKP terör örgütünün üyesi olduğu kanaatine ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi iddianamede ileri sürülen iddiaları ve derece mahkemesince başvuru MLKP terör örgütüne üye olduğu için benimsenen gerekçeleri yukarıda yer verilen ilkeler uyarınca bir bütün olarak ve dikkatle incelemiştir.

46. Başvurucunun MLKP'nin bir terör örgütü olduğu kabulüne bir itirazının olmadığı görülmektedir. Ancak başvuru, olayların meydana geldiği tarihlerde yasal olarak faaliyet gösteren ve kendisinin mensubu olduğu bir örgütün gerçekleştirdiği faaliyetlere katılmış olmasının terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetinde delil olarak kullanılmasından dolayı örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

47. Olayların yaşandığı tarihte SGD'nin yasal bir dernek olduğu hususu ilk derece mahkemesi tarafından kabul edilmektedir. Ancak ilk derece mahkemesi, bu örgütün MLKP terör örgütünün yasal zeminde faaliyet yürüten örgütü olduğunu ve doğrudan örgütün amaçları doğrultusunda faaliyet yürüttüğünü ifade etmiştir. İlk derece mahkemesi, bu çıkarımı yaparken bu örgütün terör örgütü ile bağlantısı olduğu yönündeki Emniyet Genel Müdürlüğünün bir raporuna dayandığını belirtmiştir.

48. Gerekçeli karar, kurulan hükmün dayanaklarının tatminkâr bir şekilde açıklanmasını amaçlar (*Yılmaz Çelik*, § 42). İlk derece mahkemesi kararında bir yandan SGD'nin yasal örgüt olduğu kabul edilirken diğer yandan ise terör örgütünün uzantısı olduğu kabul edilmiştir. Buna karşın ilk derece mahkemesi, bir örgütün hangi surette hem yasalar çerçevesinde faaliyette bulunmasının hem de terör örgütünün uzantısı olmasının mümkün olduğu hususunda tatminkâr bir açıklamada bulunmamış; bir diğer deyişle kararında ilgili ve yeterli bir gerekçeye yer vermemiştir.

49. Diğer yandan ilk derece mahkemesi, bir emniyet raporuna dayanarak MLKP terör örgütünün SGD adı altında yasal olmayan birçok faaliyette bulunduğunu ifade etmiştir. Buna karşın kararda SGD'nin MLKP'nin amaçları doğrultusunda hareket ettiğine ilişkin delillerin neler olduğu gösterilmemiş; SGD'nin yasal olmayan faaliyetlerine ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Kararda ayrıca başvuru SGD'nin -ilk derece mahkemesinin kabul ettiği- MLKP terör örgütüne müzahir bir örgüt olduğunu bilip bilmediği hususunda herhangi bir açıklama yapılmamış, başvuru SGD içinde yer alarak hangi

surette MLKP terör örgütünün amaçları doğrultusunda hareket ettiği konusunda da bir değerlendirmede bulunulmamıştır.

50. Son olarak ilk derece mahkemesi, başvuruçunun bahsi geçen örgütlerin düzenlemiş olduğu toplantılara katılmasını mahkûmiyet kararına dayanak almıştır. Buna karşın ilk derece mahkemesi, bu toplantılar hakkında herhangi bir açıklamada bulunmamış; söz konusu toplantıların ne barışçıl niteliğini kaybettiğini ne de örgüt talimatı doğrultusunda ve örgüt propagandası yapmak amacıyla düzenlendiğini kabul etmiştir.

51. İlk derece mahkemesi, başvuruçunun örgüt üyeliğine ilişkin her biri bir parçayı açıklayan, süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gösteren, delil olarak kabul edilen faaliyetlerini ve davranışlarını birleştirerek olayın bütününe anlaşılmasını sağlamamış; söz konusu SGD adlı örgütlenme içinde yer alma şeklindeki rolünün onun MLKP terör örgütünün hiyerarşik yapılanmasına kendi isteğiyle ve bilerek dâhil olduğuna dair bilgileri doğrular ve tamamlar nitelikte olduğunu ikna edici biçimde ortaya koyamamıştır. İlk derece mahkemesi başvuruçunun terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren delilleri birlikte inceleyerek temel haklar kapsamında kalan her bir delili terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer koşullarını dikkate alarak değerlendirmemiştir.

52. İlk derece mahkemesi, başvuruçunun temel hakları kapsamında bulunan faaliyetlerinin terör örgütüyle olan bağlarını ortaya koyamamış; böylece örgütlenme özgürlüğü üzerinde haksız bir caydırıcı etki oluşturmuştur. Bu bağlamda ilk derece mahkemesi, başvuruçunun şikâyeteye konu eylemlerinin mahkûmiyet hükmünde delil olarak kullanılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterememiştir.

53. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun örgütlenme özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda, Anayasa'nın 33. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

54. Başvuruçucu; hukuka aykırı bir kararla hakkında 6 yıl 3 ay hapis cezası verildiğini, bu cezanın Yargıtaya onanması nedeniyle ceza infaz kurumuna girme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

55. Somut olayda başvuruçucu, hakkında verilen hapis cezası nedeniyle ceza infaz kurumuna girme tehlikesiyle karşı karşıya geldiğini belirtmiştir. Bireysel başvuruçunun yapıldığı tarihte başvuruçunun ceza infaz kurumuna girdiğine dair herhangi bir bilgi ya da belgenin bireysel başvuru dosyasında bulunmadığı görülmektedir.

56. Anayasa Mahkemesi, yakalama emirlerinin infaz edilmediği dönemde temel hak ve hürriyetlere yönelik bazı etkileri bulursa da bu dönemde henüz kişilerin fiziksel özgürlükleri maddi olarak kısıtlanmamış olduğundan söz konusu etkilerin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir (*Galip Öğüt* [GK], B. No: 2014/5863, 1/3/2017, § 41). Aynı durumun infaz edilmemiş veya infaza henüz konulmamış tutuklama kararları için de geçerli olduğu ifade edilmiştir (*Ferhat Encu*, B. No: 2017/4576, 28/6/2018, § 53).

57. Başvurucu hakkında bir mahkûmiyet kararı bulunmaktaysa da başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla verilen mahkûmiyet kararı nedeniyle başvurunun fiziksel olarak özgürlükten yoksun bırakılmadığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak terör örgütüne üye olma suçundan verilen mahkûmiyet kararına ilişkin olarak başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına bireysel başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla henüz bir müdahalede bulunulmadığı sonucuna varılmıştır.

58. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu iddialarına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

59. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

60. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

61. *Mehmet Doğan* kararında özetle uygun giderim yolunun tespit edilebilmesi için öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan*, §§ 57, 58).

62. Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hâllerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususlarında derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir, derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

63. Başvurucu, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

64. Bazı eylemlerinin terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetinde delil olarak kullanılmasının başvuruçunun örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda, ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

65. Bu durumda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise usul hukukunda yer alan benzer kurumlardan farklı ve bireysel başvuruya özgü bir düzenleme içeren 6216 sayılı Kanunun 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yeniden yargılama sürecinde mahkemelerde yapılması gereken iş, öncelikle hak ihlaline yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılmasından ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

66. Yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın yetkili yargı merciine gönderilmesine karar verilmesi nedeniyle başvuruçunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

67. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.681,10 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılama yapılmaması dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edilmesi dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmesi dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

5. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 33. maddesinde düzenlenen örgütlenme özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin örgütlenme özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın devredildiği Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2006/1, K.2008/1) GÖNDERİLMESİNE,

D. 206,10 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.681,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Selahaddin MENTEŞ